

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-108>

УДК 657.3:006.44(477)

ЗВІТНІСТЬ БЕЗ КОРДОНІВ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ В КОНТЕКСТІ МСФЗ

REPORTING WITHOUT BORDERS: UKRAINIAN REALITIES IN THE IFRS CONTEXT

Костякова Анна Анатоліївнакандидат економічних наук, доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5026-0087>**Kostyakova Anna**

Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University

В умовах глобалізації, інтеграції до світових ринків капіталу та зростаючої ролі інвесторів, стандарти прозорості, зрозумілості та порівнянності звітності набувають першочергового значення. У статті досліджено проблеми гармонізації національної системи бухгалтерського обліку України з МСФЗ. Визначено концептуальні розбіжності між НП(С)БО та МСФЗ, зокрема в підходах до оцінки, визнання та розкриття інформації. Оцінено готовність українських підприємств до звітування за міжнародними стандартами. Виокремлено стандарти МСФЗ, що не мають аналогів у національному обліку. Запропоновано заходи щодо ефективного впровадження МСФЗ: удосконалення законодавства, методичного забезпечення, підвищення кваліфікації фахівців, розвиток технічної інфраструктури. Реалізація цих заходів сприятиме інтеграції у світовий економічний простір і підвищенню інвестиційної привабливості України.

Ключові слова: фінансова звітність, міжнародні стандарти, національні стандарти, імплементація, гармонізація, концептуальні відмінності.

In today's globalized world, financial reporting has transcended the boundaries of individual states or enterprises. Integration into global capital markets, increasing investor demands, and intensified competition necessitate transparency, comparability, and clarity of financial information. International Financial Reporting Standards (IFRS), recognized in over 140 countries, have become the universal language of business. While Ukraine has made significant progress in implementing IFRS, it continues to face a number of challenges – both regulatory and practical. This study examines the relationship between Ukraine's national accounting system and IFRS requirements, identifies existing gaps, and assesses the readiness of Ukrainian enterprises to fully report under international standards. The methodological foundation includes a combination of general scientific and specialized methods: analysis and synthesis, comparative and systemic approaches, institutional methodology, generalization techniques, and content analysis of legal frameworks, academic sources, and corporate reports. The findings reveal substantial conceptual differences between IFRS and the National Accounting Standards (NAS): IFRS is based on the economic substance of transactions and addresses the needs of a wide range of users, particularly investors, whereas NAS focuses on the legal form and the requirements of governmental regulators. Several IFRS standards have no direct equivalents within the national accounting system, creating methodological barriers to implementation. The study also summarizes the practical experiences of Ukrainian companies applying IFRS. A set of measures is proposed to facilitate effective IFRS adoption in Ukraine: harmonization of legislation, development of methodological guidelines, enhancement of accounting professionals' qualifications, improvement of technical accounting infrastructure, promotion of transparency culture, and adaptation of IFRS for small and medium-sized enterprises (SMEs). The implementation of these measures will improve the quality of financial reporting, strengthen the country's investment climate, support Ukraine's integration into the global economic space, and enhance the international competitiveness of Ukrainian businesses.

Keywords: financial reporting, International Standards, National Standards, implementation, harmonization, conceptual differences.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та інтеграції національних економік до світових ринків капіталу виникає нагальна потреба у гармонізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до МСФЗ. Україна вже зробила суттєві кроки на цьому шляху, зокрема, запровадивши законодавчі зміни та зобов'язавши певні категорії підприємств звітувати за МСФЗ. Проте на практиці процес впровадження міжнародних стандартів стикається з численними викликами, серед яких – нормативні колізії, розбіжності у концептуальних підходах, відсутність еквівалентів деяким положенням МСФЗ у національному обліку, недостатній рівень професійної підготовки бухгалтерів та технічної інфраструктури. Водночас існує суттєва відмінність у цілях, принципах, методах оцінки та обліку між МСФЗ і НП(С)БО, що ускладнює гармонізацію та знижує прозорість фінансової інформації для зовнішніх користувачів, особливо інвесторів. Це створює потребу в ґрунтовному аналізі поточного стану гармонізації, виявленні прогалин та розробці пропозицій для ефективної інтеграції української облікової системи до міжнародної практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема впровадження МСФЗ в Україні та гармонізації з НП(С)БО активно досліджується у науковій літературі. У центрі уваги сучасних авторів – питання методологічної сумісності, практичних бар'єрів та концептуальних відмінностей між МСФЗ і НП(С)БО. Голов С. Ф. та Присмак М. Н. [1] у своїй роботі наголошують, що національні стандарти значно поступаються міжнародним за глибиною, повнотою розкриття інформації та гнучкістю. Автори акцентують на тому, що МСФЗ базуються на принципах, тоді як НП(С)БО – на правилах, що обмежує адаптивність облікової системи в умовах мінливого середовища. Жердева О. В. [2] акцентує увагу на складностях впровадження таких елементів, як оцінка за справедливою вартістю, облік оренди та визнання доходів, підкреслюючи, що вітчизняне законодавство часто не має прямих аналогів міжнародним стандартам. Кузьмін О. Є. і Бондар І. Р. [3] звертають увагу на фундаментальну концептуальну відмінність між підходами до формування звітності: МСФЗ ґрунтуються на економічній сутності операцій, тоді як НП(С)БО – на юридичній формі. Це призводить до зниження прозорості фінансової інформації для зовнішніх користувачів. Швець Н. В. [4] підкреслює від-

сутність достатніх вимог до розкриття інформації у національних стандартах, що обмежує можливості аналізу для інвесторів. Натомість МСФЗ детально регламентують обсяг і структуру приміток до фінансової звітності. Із зарубіжних джерел варто виокремити праці С. Nobes та R. Parker [5], які вказують на політичну залежність національних систем обліку та незалежність МСФЗ, побудованих на ринкових принципах. S. Zeff [6] розглядає МСФЗ як інструмент глобальної прозорості, порівнянності та якості інформації, орієнтований на потреби інвесторів і кредиторів. Alexander D. та Nobes C. [7] зазначають, що країни з перехідною економікою, включаючи Україну, стикаються з труднощами у впровадженні МСФЗ через брак кваліфікованих кадрів, фінансової та технічної інфраструктури. Таким чином, сучасні дослідження демонструють існування як нормативно-методологічних розбіжностей між МСФЗ і НП(С)БО, так і практичних труднощів впровадження міжнародних стандартів. Усі ці аспекти підкреслюють важливість подальших досліджень щодо гармонізації облікової політики України з міжнародними вимогами.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри численні дослідження, присвячені гармонізації національної облікової системи України з вимогами МСФЗ, низка важливих аспектів досі залишаються недостатньо висвітленими. Зокрема, існує брак комплексного аналізу, що поєднує методологічні, інституційні та практичні бар'єри впровадження МСФЗ в умовах українського економіко-правового середовища. Нерозкритими залишаються такі аспекти: правова колізія між нормами національного законодавства (особливо податкового) та принципами МСФЗ, що зумовлює конфлікти при складанні фінансової звітності для різних користувачів; відсутність уніфікованого механізму трансформації звітності: підприємства змушені розробляти власні методи перерахунку показників з НП(С)БО до МСФЗ, що породжує ризики суб'єктивності та викривлень; недостатній рівень професійної підготовки бухгалтерів та аудиторів, які повинні працювати з МСФЗ у реальному секторі економіки; низький ступінь прозорості та обмеженість аналітичної цінності звітності, складеної відповідно до національних стандартів, що ускладнює залучення іноземних інвесторів; відсутність глибокого порівняльного аналізу підходів до звітності в Україні та країнах з подібним економічним розвитком, що обмежує

можливості для адаптації ефективного міжнародного досвіду.

Виявлення та систематизація цих прогалин є необхідним етапом для формування ефективної стратегії інтеграції України в міжнародне фінансове середовище.

Формулювання цілей статті (визначення завдань). Метою статті є дослідження проблем і перспектив застосування МСФЗ в Україні, а також обґрунтування напрямів удосконалення підходів до складання фінансової звітності відповідно до вимог міжнародної практики.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання дослідження:

1. Проаналізувати основні відмінності між НП(С)БО України та МСФЗ.

2. Визначити нормативно-правові, організаційні та методичні бар'єри, що перешкоджають повномасштабному впровадженню МСФЗ в українській практиці.

3. Оцінити практичний досвід українських підприємств у застосуванні МСФЗ, зокрема труднощі трансформації звітності.

4. Запропонувати напрями гармонізації вітчизняної системи обліку з міжнародними стандартами на рівні законодавства, методики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перший офіційний перехід на МСФЗ в Україні відбувся у 2012 році згідно внесених змін 2011 року в Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і стосувався підприємств, що становлять суспільний інтерес, банки та публічні акціонерні товариства, які зобов'язані були почати вести облік і складати фінансову звітність відповідно до МСФЗ з 1 січня 2012 р. Хронологія впровадження, починаючи з 2011 р. по сучасні дні охоплювала ряд подій, зокрема: прийняття законодавчих змін щодо впровадження МСФЗ (2011 р.); перший рік (2012р.) обов'язкове складання звітності за МСФЗ для визначених категорій підприємств; розширення кола підприємств, що можуть добровільно переходити на МСФЗ (2013–2015 рр.); оновлення визначення підприємств, що становлять суспільний інтерес (2017 р.); початок подання звітів за МСФЗ обов'язково в електронному форматі XBRL (2021 р.).

Незважаючи на певну схожість міжнародних та національних стандартів, вони мають вагомі відмінності, які пов'язані із обліковими процесами, підходом до бухгалтерського обліку та формування кінцевої мети формування фінансової звітності.

Ці відмінності, в першу чергу, охоплюють нормативні вимоги та концептуальні основи на яких базуються стандарти, що робить значущим і відмінним їх у якостях та підходах до складання фінансової звітності.

По друге, МСФЗ розробляються Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB), а Національні стандарти розробляються Міністерством фінансів України (Мінфін).

IASB є незалежним органом, що встановлює стандарти бухгалтерського обліку, який діє під наглядом Фонду МСФЗ (IFRS Foundation). Мінфін є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Саме Мінфін затверджує нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, включаючи НП(С)БО.

Ключова відмінність інтерпретації керованості, як «незалежний орган» та/або «орган виконавчої влади» полягає у рівні та природі цієї керованості. «Незалежний орган» прагне до професійної та технічної незалежності від політичного впливу при розробці стандартів, тоді як «орган виконавчої влади» є складовою державної управлінської вертикалі та підпорядковується політичному керівництву. Але слово «незалежний» не означає повної відсутності будь-якого впливу, це скоріше незалежність від прямого політичного диктату при прийнятті рішень, що й прослідковується в процесі схвалення відповідних стандартів.

Цільове спрямування МСФЗ та НП(С)БО, через забезпеченість користувача звітності, характеризує прозорість та підвищення довіри до фінансової інформації підприємства з позиції МСФЗ та задоволеність вимог державних органів з позиції НП(С)БО. Тобто звіти, підготовлені за національними стандартами менш корисні та привабливі для іноземних інвесторів, оскільки не завжди відображають повну та прозору картину фінансового стану компанії.

Провідні вітчизняні та зарубіжні вчені у своїх працях, присвячених МСФЗ, ретельно обґрунтували труднощі гармонізації обліку в Україні на початку їх запровадження до сучасності, аналізуючи відмінності між МСФЗ та НП(С)БО (табл. 1).

Незважаючи на певну схожість міжнародних та національних стандартів, вони мають відмінність, які впливають на облікові процеси, підхід до бухгалтерського обліку та кінцеву мету фінансової звітності (табл. 2).

Таблиця 1

Підходи вчених до порівняння МСФЗ та НП(С)БО за основними аспектами

№ з/п	Автори	Рік	Тлумачення
1	Голов С. Ф., Присмак М. Н.	2023	Національні стандарти значно поступаються міжнародним за глибиною, повнотою розкриття інформації та гнучкістю. МСФЗ побудовані на принципах, тоді як П(С)БО – на правилах, що ускладнює адаптацію українських підприємств до змін у зовнішньому середовищі» [1]
2	Засадний Б. та Чубук Д.	2021	МСФЗ базуються на принципах, тоді як П(С)БО – на правилах. Це зумовлює гнучкість МСФЗ у застосуванні та адаптації до різних ситуацій, тоді як П(С)БО мають більш жорстку структуру. Вони підкреслюють, що така різниця може впливати на фінансові результати компаній та їхню фінансову стійкість [9]
3	Жердєва О. В.	2022	Переорієнтація облікової системи України на міжнародні стандарти стикається із серйозною проблемою – національна система не містить еквівалентів багатьом положенням МСФЗ, зокрема в частині оцінки за справедливою вартістю, визнання доходів, обліку оренди [2]
4	Кузьмін О. Є., Бондар І. Р.	2021	МСФЗ характеризуються принципом економічної сутності, тоді як П(С)БО часто базуються на юридичній формі. Це створює суперечності при трансформації фінансової звітності та знижує її прозорість для іноземних користувачів [3]
5	Швець Н. В.	2020	У національних стандартах бракує вимог до розкриття інформації, тоді як МСФЗ орієнтовані на потреби користувача, що потребує розширеної аналітики в примітках до звітності [4]
6	Сопко В. В., Калюга С. М.	2019	Адаптація до МСФЗ вимагає не лише змін у методиці, а й нового мислення бухгалтерів – від виконання інструкцій до застосування професійного судження [8]
7	Нобес К., Паркер Р.	2020	Національні системи бухгалтерського обліку часто базуються на правилах і політично керовані, тоді як МСФЗ відображає ринкові принципи [5]
8	Zeff S. A.	2012	МСФЗ з'явилися, щоб надавати прозору, порівнянну та високоякісну інформацію для інвесторів у різних юрисдикціях [6]
9	Олександр Д., Нобес С.	2016	Багато країн, що розвиваються, стикаються зі значними проблемами у впровадженні МСФЗ через брак інфраструктури та досвіду [7]
10	Ларсон Р.	2014	Навіть якщо країни заявляють про відповідність МСФЗ, застосування може відрізнятись через національні традиції та відмінності у застосуванні [10]

Джерело: сформовано автором на основі [1–10]

Процес розробки МСФЗ включає чотири етапи:

1. Постановка проблеми.
2. Аналіз та збір найкращих світових практик.
3. Подання документів для громадського обговорення з отриманням зворотнього зв'язку.
4. Публікація проектів стандартів з основою для висновків та постім-плантаційний огляд з метою засвідчення досягнення мети прогнозованим стандартом [11].

Даний підхід забезпечує прозорість та дозволяє враховувати різні точки зору в процесі та в підсумку створення ефективних стандартів, що можуть бути застосовані в багатьох країнах світу.

Повертаючись до чіткої концептуальної основи МСФЗ, доречно зауважити, що це дозволяє створити якісну, порівняльну та доречну інформацію для користувачів, в той час, як відсутність настільки детальної розробки вітчизняних стандартів, може ускладнювати процес прийняття рішень бухгалте-

Таблиця 2

Характеристика основних положень невідповідності МСФЗ та НП(С)БО

Основні положення	МСФЗ	НП(С)БО
1	2	3
Мета	Надання корисної інформації широкому колу користувачів, існуючим та потенційним інвесторам, кредиторам, постачальникам	Забезпечення необхідною інформацією державних, податкових органів та інших регуляторів
Глобальний досвід та гнучкість	Базуються на глобальному досвіді та відображають найкращі світові практики	Орієнтовані переважно на місцеві потреби і нормативні вимоги
	Часто більш гнучкі та враховують різноманітні економічні реалії	Спрямовані на задоволення потреб конкретного регуляторного середовища
Процес розробки стандартів	Чітко визначений процес прийняття нових стандартів, які забезпечують високу їх якість	Не завжди регламентований процес
Концептуальна основа	Чітка основа, що визначає мету, принципи визнання та оцінки активів, зобов'язань, доходів і витрат	Відсутня детальна основа, що призводить до непослідовного застосування принципів
Оцінка активів та зобов'язань	Застосування справедливої вартості для певних оцінки активів та зобов'язань, забезпечуючи прозорість	Переважно орієнтуються на історичну вартість, що може не відображати актуальну економічну цінність
Визнання доходів	П'ятикрокова модель визнання доходу: ідентифікація договору, визначення зобов'язань, встановлення ціни, розподіл ціни, визнання доходу	Виконання зобов'язань та перехід ризиків і вигід, що може не відповідати економічній сутності
Облік фінансових інструментів	Складні моделі: оцінка за справедливою вартістю, врахування очікуваних кредитних збитків	Простіший підхід: амортизована вартість, врахування понесених кредитних збитків
Облік оренди	Єдина модель обліку оренди для орендарів, орендні права визнаються як активи, а орендні зобов'язання в зобов'язаннях	Дві моделі обліку оренди: операційна та фінансова, що може знижувати прозорість
Превалювання сутності над формою	Акцент на економічній сутності операцій, навіть якщо юридична форма виглядає інакше	Орієнтир на юридичну форму, що може призвести до обмежень у відображенні зобов'язань
Підходи до розкриття інформації	Детальні вимоги до розкриття інформації: активи, зобов'язання, доходи та витрати	Менш деталізовані вимоги до розкриття інформації, що може обмежувати обсяг доступної інформації
Проміжна фінансова звітність	Включає всі основні форми звітності та примітки, що дозволяє отримати повну картину фінансового стану	Спрощений вигляд: лише баланс і звіт про фінансові результати, що обмежує обсяг інформації
Принципи звітності	Принципи достовірного відображення та прозорості, вимога застосування професійних суджень, оцінок та припущень	Жорсткі детальні вимоги, менша гнучкість у застосуванні професійних суджень
Орієнтир на користувачів	Орієнтир на зовнішніх користувачів: потенційні інвестори та кредитори	Орієнтир на задоволенні вимог місцевих регуляторів та податкових органів

Продовження Таблиці 2

1	2	3
Оцінка знецінення активів	Вимагає врахування прогнозів щодо майбутніх грошових потоків	Менше врахування майбутніх економічних факторів
Якість звітності	Прозорість, порівнянність та релевантність для зовнішніх інвесторів та позикодавців	Обмежена інформація для інвесторів, менш прозора картина фінансового стану
Довгострокові перспективи	Акцент на забезпеченні користувачів інформацією про майбутні чисті грошові надходження	Грунтуються на розкритті минулої інформації, що знижує їх корисність для прогнозування майбутніх грошових потоків
Методологічна якість	Висока, завдяки глобальному підходу та прозорому процесу прийняття	Нижча, через відсутність чіткої концептуальної основи та регламентованого процесу
Цілі фінансової звітності	Прозорість та допомога у прийнятті дієвих рішень для широкого кола користувачів	Забезпечення інформацією, необхідною для дотримання вимог державних та податкових органів

Джерело: сформовано автором на основі [11, с. 29–30]

рами та іншими користувачами фінансової звітності.

Крім забезпечення обліку прозорістю, звітністю, складена за міжнародними стандартами, має низку переваг у порівнянні з вітчизняною звітністю [2]:

- зниження інформаційного ризику для зовнішніх користувачів завдяки якісній поданій інформації, яка повною мірою відображає фінансове становище організації та її результати діяльності;
- можливість українських організацій брати участь у боротьбі за іноземні інвестиції;
- залучення до міжнародних ринків капіталу;
- відображення більш повної та конкретної інформації з усіх аспектів обліку в порівнянні з українською звітністю;
- мінімізація ризику подання неточної інформації у звітності.

Зважаючи на процеси адаптації національних стандартів бухгалтерського обліку до міжнародних норм, доцільним є аналіз тих МСФЗ, які не мають повних або прямих аналогів у вітчизняній системі обліку (табл. 3), що дозволить виявити суттєві відмінності в нормативно-методологічному забезпеченні та визначити напрями подальшої гармонізації облікових практик.

Отже, наведені елементи не імплементації сприятимуть утворенню методологічних прогалів при переході підприємств на міжнародні стандарти, особливо у питаннях оцінки, розкриття інформації та обліку складних

операцій, зокрема, фінансових інструментів, оренди, винагород у формі акцій та знижуватимуть якість фінансової звітності. На даний факт неодноразово зауважував Голова С. Ф., що МСФЗ суттєво змінюють підходи до визнання, оцінки та розкриття інформації щодо оренди, доходу та фінансових інструментів [1]. Жердева О. В. з даного приводу акцентує увагу на суттєвій відмінності у оцінці активів та зобов'язань за справедливою вартістю відповідно до МСФЗ в порівнянні з історичною вартістю за НП(С)БО, де зазначається зв'язок між даною оцінкою та якістю звітності, обумовлюючи проблему не застосування цього підходу в українських реаліях через обмежений доступ до ринкових даних [2], тобто вітчизняний підхід може не відображати реальної вартості активів у сучасних економічних вимогах і, як наслідок, неактуальна інформація для інвесторів.

Практичний досвід українських підприємств свідчить про те, що трансформація звітності відповідно до вимог МСФЗ є складним і ресурсоємним процесом. Підприємства стикаються з проблемами методологічного, організаційного та технічного характеру: від нестачі кваліфікованих кадрів до труднощів у визначенні справедливої вартості активів та зобов'язань. Також недостатньо-чіткі державні методичні рекомендації щодо трансформації облікової інформації.

Багато українських науковців [12; 13] вважають, що трансформація звітності вимагає не просто зміни форм обліку, а пере-

Таблиця 3

Характеристика МСФЗ, що не імплементовані в НП(С)БО

№ з/п	МСФЗ	Наявність аналога в НП(С)БО	Основні відмінності	Наслідки
1	МСФЗ 1 «Подання фінансової звітності»	Частково (НП(С)БО 1, 2)	Відсутні детальні вимоги до розкриття інформації, суттєвості, впливу нових стандартів, безперервності діяльності	Не відображення реальної вартості активів у сучасних економічних вимогах
2	МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій»	Немає	Взагалі відсутнє регулювання обліку акцій, опціонів та інших інструментів винагороди працівникам	Впровадження нових об'єктів обліку, зміни в підходах оцінки опціонів, нові статті з звітності, податкові ризики, прозорість для інвесторів
3	МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»	Частково (НП(С)БО 12, 13)	Немає єдиного підходу до класифікації, оцінки за очікуваними кредитними втратами, хеджування	Національний підхід за історичною вартістю та врахування понесених кредитних збитків менш чуткий до змін ринкових умов та неповністю відображає ризики
4	МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості»	Немає	В НП(С)БО не передбачено єдиного стандарту з методологією визначення справедливої вартості	Стандартизація підходів до оцінки, більший вплив професійного судження бухгалтера, нові вимоги до розкриття інформації
5	МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами»	Частково (НП(С)БО 15)	В МСФЗ – п'ятиетапна модель визнання доходу, яка не використовується в національних стандартах	Визнання доходів в різні періоди може вплинути на порівнянність фінансової звітності
6	МСФЗ 16 «Оренда»	Частково (НП(С)БО 14)	В НП(С)БО поділ на операційну/фінансову оренду, платежі за оренду – визнаються витратами періоду без визнання активу; в МСФЗ – визнання активу за правом користування і зобов'язання	Викривлення фінансової звітності шляхом недооцінки активів та зобов'язань
7	МСФЗ для МСП	Немає	В Україні немає адаптованого стандарту для МСП. МСФЗ для МСП – спрощена версія для малого бізнесу	Впровадження даного стандарту підвищить якість звітності, призведе до зміни облікової політики, ризик перевантаження малого бізнесу

Джерело: сформовано автором

осмислення облікової політики відповідно до принципів МСФЗ: пріоритет економічної сутності над юридичною формою, професійне судження, обґрунтування оцінок. В Україні ще слабо сформоване середовище професійного судження бухгалтерів, тому

якісна трансформація потребує інституційної підтримки.

Експерти з Big4 (Deloitte, EY, PwC, KPMG) вказують, що основною проблемою є «формальна трансформація» без глибокої перебудови процесів, тобто часто підприємства

прагнуть скласти звітність за МСФЗ лише для формального виконання вимог, а не для підвищення прозорості бізнесу [14].

За висновками НКЦПФР (Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку) та Міністерства фінансів України найбільше складнощі викликають такі стандарти, як: МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», МСФЗ 16 «Оренда», МСФЗ 15 «Дохід», а також підтримка методичних рекомендацій та консультації залишаються на недостатньому методологічному рівні [15].

Л. І. Гуцайлюк та Н. І. Дем'яненко зауважують, що проблеми не лише в технічній трансформації даних, а й у відсутності корпоративної культури звітності за міжнародними стандартами, вітчизняні підприємства часто нехтують обов'язковими елементами розкриття інформації та відзначають, що без розвитку внутрішнього контролю та системи управлінського обліку якісне впровадження МСФЗ є малоімовірним [16; 17].

Аналіз практики застосування МСФЗ в Україні дозволяє не лише виявити основні проблеми та виклики, але й окреслити напрями вдосконалення системи бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних вимог: на законодавчому рівні – оновлення

базових законів та стандартів, спрощення вимог для МСП, і закріплення ролі судження бухгалтера; на методичному рівні – адаптація методик оцінки, трансформації та розкриття інформації, розробка внутрішніх регламентів і контрольних процедур.

Висновки. У ході дослідження встановлено, що попри здійснення законодавчих заходів щодо імплементації МСФЗ в Україні, усе ще існують суттєві бар'єри методологічного, організаційного та правового характеру. Відмінності у підходах між МСФЗ та НП(С)БО істотно впливають на якість фінансової звітності, її прозорість та інвестиційну привабливість для зовнішніх користувачів. Серед основних проблем упровадження МСФЗ варто виокремити: суперечності між нормами облікового та податкового законодавства, відсутність уніфікованих механізмів трансформації фінансової звітності, недостатній рівень кваліфікації фахівців, слабку технічну інфраструктуру, а також низький рівень культури розкриття інформації. Відтак існує нагальна потреба у впровадженні системного підходу до вирішення питань гармонізації, який має передбачати не лише формальне впровадження стандартів, а й глибинні зміни у законодавстві, освітньому середовищі та управлінських практиках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Голов С. Ф., Присмак, М. Н. МСФЗ вітчизняної звітності. *Вісник МСФЗ*. 2023. № 8/13. Київ : ТОВ «ЛІГА ЗАКОН».
2. Жердева О. В. Оцінка за справедливою вартістю: переваги та недоліки. *Формування економічного потенціалу суб'єктів господарювання: проблеми, перспективи, обліково-аналітичне забезпечення: зб. наук. праць*. Хмельницький: ХНУ, 2022. С. 123–129.
3. Кузьмін О. Є., Бондар І. Р. Відмінності між МСФЗ та П(С)БО: аналітичний аспект. *Фінанси, облік і аудит*. 2021. № 33. С. 45–51.
4. Швець Н. В. Порівняльна характеристика МСФЗ і національних стандартів. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2020. Вип. 2(56). С. 59–64.
5. Nobes C., Parker R. *Comparative International Accounting* (14th ed.). Harlow: Pearson Education Limited. 2020.
6. Zeff S. A. The Evolution of the IASC into the IASB, and the Challenges it Faces. *The Accounting Review*, 2012. Vol. 87(3). P. 807–837.
7. Alexander D., Nobes C. *Financial Accounting: An International Introduction* (6th ed.). Harlow: Pearson Education. 2016.
8. Сопко В. В., Калюга С. М. Трансформація бухгалтерського обліку в умовах переходу на МСФЗ. *Облік і фінанси*. 2019. № 3. С. 15–22.
9. Засадний Б., Чубук Д. Особливості застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. *Облік і фінанси*. 2021. № 1. С. 78–84.
10. Larson R. K., Street D. L. IFRS Adoption in Emerging Economies: Lessons from the Past and Recommendations for the Future. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 2014. Vol. 23(1). P. 1–16.
11. Харламова О. МСФЗ і НП(С)БО: 20 ключових відмінностей. *Все про бухгалтерський облік*. 2024. № 97. С. 29–30.
12. Швець В.О. Особливості організації бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами. *Облік і фінанси*. 2022. № 1. С. 45–52.

13. Нападівська Л. В. Гармонізація бухгалтерського обліку України та МСФЗ: виклики і перспективи. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2021. № 8. С. 3–12.
14. Deloitte. Переоцінка цінностей: трансформація звітності за МСФЗ в Україні. *Аналітичний огляд*. 2023. 37 с.
15. Аналітичний звіт про стан впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/about-us/annual-reports/> (дата звернення 10 квітня 2025 р.)
16. Гуцайлюк Л. І. Актуальні проблеми впровадження МСФЗ в Україні. *Економіка і організація управління*. 2023. № 2. С. 87–92.
17. Дем'яненко Н. І. Внутрішній контроль і МСФЗ: сучасні реалії для українських підприємств. *Вісник Київського національного економічного університету*. 2023. № 5. С. 58–64.

REFERENCES:

1. Holov S. F., Prysmak M. N. (2023) MSFZ vitchyznianoї zvitnosti [IFRS for domestic reporting]. *Visnyk MSFZ – IFRS Bulletin*, vol. 8/13. Kyiv: TOV «LIHA ZAKON».
2. Zherdieva O. V. (2022) Otsinka za spravedyvoiu vartistiu: perevahy ta nedoliky [Fair value valuation: advantages and disadvantages]. *Formuvannia ekonomichnoho potentsialu subiektiv hospodariuvannia: problemy, perspektvy, oblikovo-analitychne zabezpechennia- Formation of economic potential of business entities: problems, prospects, accounting and analytical support: zb. nauk. prats. Khmelnytskyi: KhNU*. (in Ukrainian)
3. Kuzmin O. Ye., Bondar I. R. (2021) Vidminnosti mizh MSFZ ta P(S)BO: analitychnyi aspekt [Differences between IFRS and GAAP: analytical aspect]. *Finansy, oblik i audit – Finance, accounting and auditing*, vol. 33, pp. 45–51.
4. Shvets N. V. (2020) Porivnialna kharakterystyka MSFZ i natsionalnykh standartiv [Comparative characteristics of IFRS and national standards]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Economics*, vol. 2(56), pp. 59–64.
5. Nobes C., Parker, R. (2020) *Comparative International Accounting* (14th ed.). Harlow: Pearson Education Limited.
6. Zeff S. A. (2012) The Evolution of the IASC into the IASB, and the Challenges it Faces. *The Accounting Review*, vol. 87(3), pp. 807–837.
7. Alexander D., Nobes C. (2016) *Financial Accounting: An International Introduction* (6th ed.). Harlow: Pearson Education.
8. Sopko V. V., Kaliuha S. M. (2019) Transformatsiia bukhhalterskoho obliku v umovakh perekhodu na MSFZ [Transformation of accounting in the context of transition to IFRS]. *Oblik i finansy – Accounting and finance*, vol. 3, pp. 15–22.
9. Zasadnyi B., Chubuk D. (2021) Osoblyvosti zastosuvannia mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti v Ukraini [Peculiarities of the application of international financial reporting standards in Ukraine]. *Oblik i finansy – Accounting and finance*, vol. 1, pp. 78–84.
10. Larson R. K., Street D. L. (2014) IFRS Adoption in Emerging Economies: Lessons from the Past and Recommendations for the Future. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, vol. 23(1), pp. 1–16.
11. Kharlamova O. (2024) MSFZ i NP(S)BO: 20 kliuchovykh vidminnostei [IFRS and NP(S)BO: 20 key differences]. *Vse pro bukhhalterskyi oblik – All about accounting*, vol. 97, pp. 29–30.
12. Shvets V.O. (2022) Osoblyvosti orhanizatsii bukhhalterskoho obliku za mizhnarodnymy standartamy [Features of organizing accounting according to international standards]. *Oblik i finansy – Accounting and finance*, vol. 1, pp. 45–52.
13. Napadovska L.V. (2021) Harmonizatsiia bukhhalterskoho obliku Ukrainy ta MSFZ: vyklyky i perspektvy [Harmonization of Ukrainian accounting and IFRS: challenges and prospect]. *Bukhhalterskyi oblik i audit – Accounting and auditing*, vol. 8, pp. 3–12.
14. Deloitte. (2023) Pereotsinka tsinnostei: transformatsiia zvitnosti za MSFZ v Ukraini [Revaluation of values: transformation of IFRS reporting in Ukraine]. *Analitychnyi ohliad – Analytical review*, 37 p.
15. Аналітичний звіт про стан впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [Analytical report on the status of implementation of international financial reporting standards in Ukraine]. Available at: <https://www.nssmc.gov.ua/about-us/annual-reports/> (accessed April 10, 2025)
16. Hutsailiuk L. I. (2023) Aktualni problemy vprovadzhennia MSFZ v Ukraini [Current problems of implementing IFRS in Ukraine]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and management organization*, vol. 2, pp. 87–92.
17. Demianenko N. I. (2023) Vnutrishnii kontrol i MSFZ: suchasni realii dlia ukrainskykh pidpriemstv [Internal control and IFRS: modern realities for Ukrainian enterprises]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Bulletin of the Kyiv National Economic University*, vol. 5, pp. 58–64.